



НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙЦА

Брой 20 • год. ХСIV • 23 октомври 2014 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org



**ВЕЛИ ЧАУШЕВ
НА 80
ГОДИНИ**

На стр. 5

ЗЛАТО ЗА ГЕН. ТОДОР БОЯДЖИЕВ



Юбилеят с членове на ръководството след връчването на високото отличие

Изтъкнатият тракийски деец, странджанецът ген. Тодор Бояджиев – потомък на войвода от Преображенското въстание навърши 75 години. Той е заместник-председател на Съюза на тракийските дружества и почетен председател на Политически клуб „Тракия“, преди

това негов ръководител. Известен е и с дългогодишната си разностранна плодотворна дейност в областта на националната сигурност, работил е и под прикритие. Беше депутат във Великото народно събрание и главен секретар на МВР. Сега е президент на асоциация „Български евроатлантически раз-

узнавателен форум“. Към богатата му биография се добавя и авторството на публицистични и мемоарни книги, които са четат с голям интерес.

По случай 75-ата му годишнина ген. Тодор

Бояджиев бе удостоен с най-високото тракийско отличие – орден „Капитан Петко войвода“ – златен с лента. Юбилеят получи и поздравителен адрес от Централното ръководство на СТДБ.

Декларация на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България изразява позициите на тракийци по важни вътрешни и външнополитически въпроси, разминаващи се с позициите на държавния глава

Българската общественост внимателно следи вътрешно и външно-политическите изяви на президента Росен Плевнелиев и

своевременно дава своите обективни оценки за тях

В обществото битуват остри критики по редица конкретни регионални и общоевропейски въпроси, нетактично засягани от държавния глава.

Неотдавна президентът си позволи да изрази странна, меко казано, позиция на България по повод събитията в Украйна, Крим и ролята на Русия за ситуацията в Черноморския регион и Европа. В нея се настоява за по-твърда антируска позиция на нашата стра-

ПОЗИЦИЯТА НА ТРАКИЙЦИ

на. Като президент Росен Плевнелиев следва да представлява интересите на целия български народ, а в конкретния случай можем категорично да кажем, че изопачи убежденията на милиони граждани, които не мислят като него. Твърдо се противопоставяме на изяви, противоречащи на националните интереси.

СТДБ отстоява правата и интересите на стотици хиляди потомци на бежанците от Тракия и от Мала Азия, които очакват морално, историческо и материално възмездие за геноцида, извършен над техните предци в периода 1913-1925 г. Дължни сме да припомним, че през 1913 г. редовната турска армия избива десетки хиляди жени, деца, младежи и беззащитни възрастни българи и насилствено ги прогонва от собствените им имоти. Унищожени са 280 български училища, десетки църкви. До 1925 г.

са конфискувани близо 4 млн. декара частна българска земя, която и до ден днешен незаконно се ползва от турски „собственици“. През този период са прогонени общо над 350 000 бежанци. Днес Република Турция отказва да признае техния статут, както и акта на геноцид. Не поднася извинение и няма намерение да решава въпроса за справедлива компенсация за деяния, за които според действащото международно право няма давност.

Ние не искаме Тракийският въпрос да бъде тежест в иначе добрите българо-турски отношения. Ние желаем той да бъде решаван равнозначно, както България

вече е изплатила над 1 млрд. лв пенсии и гр. на изселниците,

предоставила им е неправомерно двойно гражданство и реагира безропотно на всеки, дори незначителен въпрос още при първо поискване от турска страна.

От встъпването му в длъжност от г-н Плевнелиев не сме чули негова позиция по този принципен, общонационален въпрос, в която да се защитят справедливите искания на тракийци и малоазийци, а те засягат престижа и авторитета на цяла България.

Продължава на 7-а стр.

С мярка, с добронамерен дипломатичен тон и с подкрепящи факти е написана декларацията на Централното ръководство на СТДБ по някои вътрешно- и външнополитически въпроси, по които позицията на тракийци се разминава с позицията на държавния глава. Като журналист ще избягам от дипломатичността, така ще бръкна по-дълбоко в раната.

български проблем като тракийския. Едва ли е от разсеяност или от неясноти по него. Друга люлка го люлее – на космополитизма, на неолиберализма, на американизма.

Издава поведение на неуравновесен или на несвободен човек. Несвободният, зависимият човек не може да внася равновесие, да гради консенсуси, да сплотява. На лекция във Виена пред Дипломатическата академия изтърси безумие, не на квадрат, а на куб,

Разминавания с президента

Впрочем „разминаването“ не е от вчера и днес. Тракийци имаха надежда, че президентът Плевнелиев може ако не да прегърне, то поне ще уважи усилията им да бъде решен т.нар. „тракийски проблем“. Уви, до ден днешен държавният глава не направи и най-малкото усилие да постави пред Турция въпроса както за признаване на геноцида над тракийските българи, така също и за обезщетяването на тракийци за ограбените имоти в земите, от които бяха насилствено прогонени. Да се защитят справедливите искания на тракийци и малоазийци е принципен общонационален въпрос, той засяга и авторитета на страната. Затова нашето безпокойство е, че досега не сме чули мнението на президента по него. А той се изказва за какво ли не...

Отвори ли си устата президентът, тутакси се излива дъжд от баналности и дори нелепици, най-често гарнирани с лични уверения, че той е надпартиен президент, че като държавен глава е обединителят на нацията и затуй го интересува само гласа на гражданите. Повтаря като латерна това право, дадено му от Конституцията, и колкото повече го повтаря, иска да убеди себе си, че наистина е това, за което се представя. Като е надянал „пращеницата“ на обединител, защо тогава подминава такъв общо-



Тодор Корюев

че „Русия както е тръгнала може да ни окупира подобно на Крим“. Неговите слугинажки рефлексии към Вашингтон и Брюксел го принудиха да вземе най-високото исо в оплването на Русия. Подминавам фактът, че трета година на 3 март президентът не смее да огласи кой е освободител България от турско робство. А напоследък така хули Русия, обявява я за агресор, който има имперското мислене на 19 век и подкрепя санкциите на ЕС с две ръце. Остава само да ни вкара война. С тия служебни министри – Шаламанов и Митов – като едното нищо! Не му мига око, че се разминава с позицията на хората, пък и с истината за гражданската война в Украйна. Не е ли наясно президентът Плевнелиев за чувствата на нашия народ към Русия? Не знае ли, че той трябва да говори от името на народа си, а не да ръси своите пристрастия, които, види се, не са много чисти, а и не съвсем негови. Народът пита за това президента.

Среща с вицепрезидентката

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов проведе среща с вицепрезидента на Република България Маргарита Попова. На срещата бяха обсъдени някои проблеми и насоки за развитието на тракийската организация.

ЕТНО-ДЕМОГРАФСКИ ОБЛИК НА БЪЛГАРИЯ И СТРАНДЖАНСКИЯ КРАЙ

Продължение от миналия брой

ДОЦ. Д-Р ГЕНОВЕВА МИХОВА

Има статистически данни от XV и XVII век за редица села в Северна и отчасти Централна Странджа, което не поставя под съмнение присъствието основно на християнско население, в което българите преобладават. От тях е видно, че в с. Кости са живели 75 християнски домакинства, в с. Грудово – 182, Вършило – 2, Атия – 15, Паничево – 68, Твърдица – 31 и др. (Грозданова, Андреев, 1980). През втората половина на 17 век селищата в Северна Странджа, които съществуват и до днес, имат население от 10 до 50 домакинства, с изключение на Карабунар, който наброява 120-130 домакинства.

Надмощието на християнското население се засилва още повече през 17 век и 18 век, когато притежателите на големи чифлици в южните склонове на Странджа и полето под нея привличат български селяни за обработката им. Тогава към Странджа приижда и население от всички краища на страната, появяват се нови селища. Освен като земеделци българите намират приложение като джелепи, скотовъди, възглицари, мандраджии. За привличането на българско население в южните предели на планината

допринася развитието на железодобивната индустрия

в Малък Самоков. През 18 век се засилва миграционния поток към странджанското крайбрежие на Черно море, оформило се като главен доставчик на дърва за горене, дървен строителен материал и дървени възглицари за столицата на Османската империя и другите крайморски градове. Постепенно към дървените пристани, с които било осеяно Странджанското крайбрежие, се обособяват малки поселения, които с времето нарастват до значителни селища (Черкезова, М., Ст. Райчевски, 1996, с. 11).

Вътрешно-миграционните процеси продължават през целия 19 век. Изследванията във връзка с тях показват, че отначало те се развиват като сезонни миграции на скотовъди, гурбетчии, кираджии и др. С времето участващите в сезонните



■ Музеят в Малко Търново

миграции се установяват трайно в районите на трудова си дейност, което засилва българското етническо присъствие в Югоизточна Тракия чак до самия Цариград (Черкезова, М., Ст. Райчевски, 1996, с. 12). Въпреки двете масови изселвания на население от Странджанския край, първото в края на 18 век към Добруджа, Русия и Влашко във връзка с кърджалийските погроми в Одринско и второто през 1928-1929 г. към Русия, етническият облик на Странджа не се променя. По сведения на полковника от руския генерален щаб Енехолм от 1829 г. гр. Малко Търново тогава има 650 български къщи с 3 500 жители, Малък Самоков – 472 български и 13 гръцки къщи, Ахтопол – 310 гръцки и български къщи, Василико – 220 български и гръцки къщи. Според публикуваната през 1878 г. в цариградския вестник „Курьер д'Ориент“ статистика на мъжкото население от Одринския вилает към 1873 г. не остават никакви съмнения относно доминанцията на българския елемент в населението на Източна Тракия и респективно на Странджанския край.

В Одринския вилает към 1873 г. етническата картина изглежда така: от описаните 93 582 домакинства мъжете турци са 60 981, българите – 218 19, гръците – 74 614, евреите – 6 800, армените – 5 200 и други – 1 649. Тук в общия брой на мюсюлманите са включени 6 001 албанци, 1492 черкези, 546 татари и 452 цигани.

През целия 19 век селищата в Странджанския район административно са включени в 5 от седемте кази на Лозенградския санджак. Според официални данни от 1898 г. Малкотърновска каза има общо 14 226 жители, от които българи 12 218, турци – 2 008. Непосредствено преди Балканската война Л. Милетич посочва техния брой – 14 652, като

намалението се дължи на емиграцията на българско население

През 1898 г. в Лозенградска каза има общо 50 240 жители, от които българи 20 025, турци – 20 546, гръци 18 626, евреи – 786, арменци – 66 и други – 181. Към същата година във Визенска каза живеят 24 344 души, от които българи 103, турци – 10 347, гръци – 12 347. Жи-

телите на Ахтополска каза по същото време наброяват 8 841 души, от които българи – 2 144, турци – 990, гръци – 5 707. В Мидийска каза при общ брой на населението 7 176, българите са 27, турците – 478, а гръците – 6 424. От този период има и други неофициални данни на отделни изследователи (Карайовов, Милетич и др.) според които общият брой и съответно броят на българите е по-голям.

След Междусъюзническата война (1913 г.) Източна Тракия остава в рамките на Османската империя с изключение на Василиковско, Малкотърновско и Свиленградско. Към пограничните области на Северна Странджа се насочват хиляди бежанци с надеждата при нови обстоятелства да се завърнат в родните

огнища. При създамата се ситуация демографската картина в новоприсъединените към България околии съществено се променя. По данни през 1920 г. Василиковска околия е с население 7 241 души, от които 4 357 са бежанци (60.2 %). Малкотърновска околия достига 9 693 души, от които 1 938 бежанци (20%) (Райчевски, Ст., 1983, с. 81-88). Бежанци приема и Карабунарска (Грудовска) околия – в околийския център и в селата.

Променя се и етнографската характеристика на планината

В Централна и Южна Странджа протича интензивен процес на обезбългаряване. Усилена концентрация на българско население настъпва в Малкотърновска и Василиковска околии, както и в странджанските територии на Бургаска и Карабунарска околии. Подчертан български облик придобива и черноморското крайбрежие на Странджа, където на мястото на доброволно изселените се гръци съгласно българо-гръцката конвенция за изселване на малцинства се заселват български бежанци. Редуцира се и населението от турската етническа общност в този район с български бежанци, установили се в селата Варвара, Велика, Фазаново, Евренозово и Близанк. Този народностен български облик остава определящ и в следващите десетилетия.

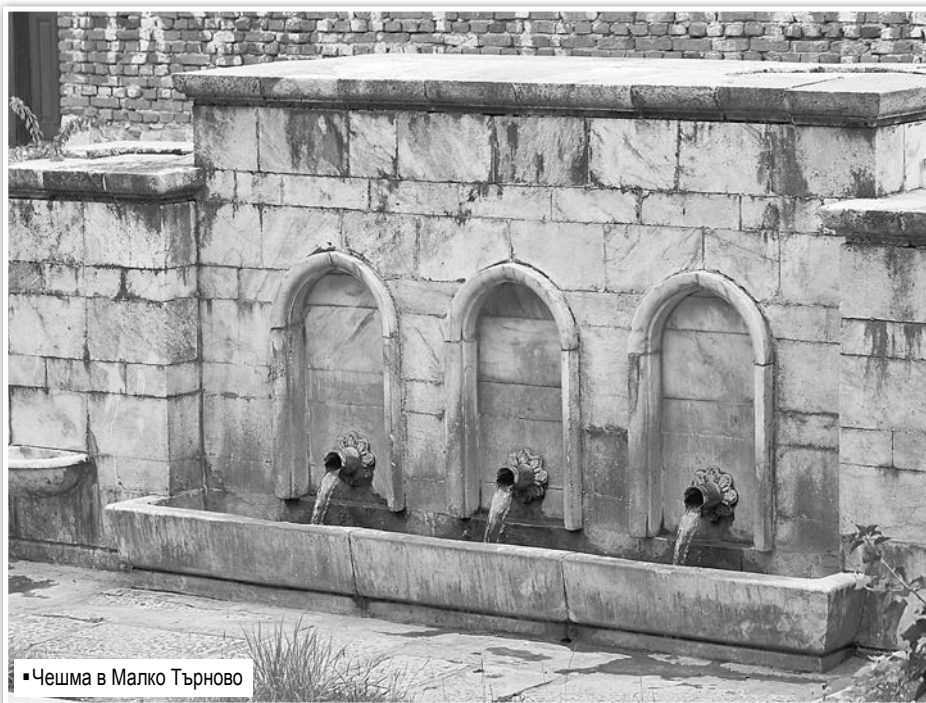
В развитието на населението на Странджанския регион могат да се открият няколко основни момента,

които са идентични на процесите, характеризиращи съвременната демографска криза в България, но проявяващи се още по-остро. Един от тях е свързан с намаляването на населението. Непосредствено преди Руско-турската война (1877-1878 г.), така например Малко Търново наброява 8 000 души, т.е. населението му е по-голямо по брой от това на Бургас (5 749 души). Градът и околията дължат този подем на утвърждаването си като важно търговско и занаятчийско средище на цяла Странджа. През 1920 г., когато тук се установяват част от бежанците от Тракия, населението на околията достига 9 693 души, а градът – 3 834 души. През 1956 г. общината достига най-голямата си численост – 11 610, след което вземат връх депопулационните процеси. В началото на прехода към 1992 г. тя е с население 6373 души, след още едно десетилетие към 2001 г. то намалява на 4 551, след което спадът продължава и по време на преброяването през 2011 г. то е вече 3 793 души. Тази тенденция се отнася и за града Малко Търново. От 3 831 души през 1992 г. населението му намалява на 2 946 души през 2001 г., като през 2011 г. числеността му спада на 2 447 души. Това е показателно, че темпът на намаляване на населението в общината е по-висок от средния за страната.

В годините на прехода подобно намаление на населението е характерно и за община Царево. През 1992 г. то наброява 13 126 души, през 2001 г. – 10 229 души т.е. близо 3 хиляди души по-малко. При последното преброяване през 2011 г. броят на жителите му спада на 9 291 души.

Прогнозите сочат, че тази тенденция ще продължава

В подкрепа на това е обстоятелството, че новородените в община Малко Търново през миналата година са само 32, а умрелите три пъти повече – 98. На 82 живородени деца в община Царево съответстват 130 умиряния. Видно е, че и двете общини са с отрицателен естествен прираст и то с много по-високи стойности от средния показател за страната (минус 37‰). Естественият прираст за Малко Търново е минус 66‰, а за Царево – минус 48‰. По-големи надежди могат да се залагат на механичния прираст. В община Царево броят на заселилите се през 2013 г. 235 души е един път и половина повече от изселилите се 149 души. В община Малко Търново заселените и изселените са с почти изравнен брой – 92:98.



■ Чешма в Малко Търново

Продължава в следващия брой

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ И ПРЕДТЕЧИ

Никола Инджов представя съвременни личности на тракийската кауза

ЗЛАТКО ПОПЧЕВ е типичен представител на тракийските летописци – бежанци и потомци на бежанци. Той е посветил живота си на историческите и етнографските изследвания на селото на рода Попчеви – Янурен. Културната общественост има представа „благоприятна за книгите“ 230 год. род Попчеви, „Кръвта е топла“, „Войводата Руси Славов“, „Войводата Димитър Маджаров“, „От Чанакча до Шумен“, „Род Попчеви през вековете“ и „Нашият иконостас“. Автор е на десетки статии в същата тематика, както и на документалните филми „Тракийският квартал“ и „Разорението 1913“. В своя неуморен труд на ползу роду Златко Попчев извлича изворни данни от архивите в Кърджали, Хасково, Варна, Бургас, Шумен, Нова Загора, БАН, БИА, НБКМ и др. Той ползва и документални музейни сбирки, осъществява срещи с десетки преки участници в бежанските събития. Неговата родолюбива книжовна дейност е проникната от девиза на войводата Димитър Маджаров „Не забравяйте, но не отмъщавайте!“ – словесна емблема на българският модел на етнически взаимоотношения в наши дни и на чист патриотизъм, чужд на националистически претенции.

Златко Петков Попчев е роден през 1941 г. Завършва средно образование и ВН-ВАН „Георги Димитров“ в Шумен, специалност – радиолокация, и Техническият университет в София. Служи в частите на ПВО и с конкурс е избран за преподавател по радиолокационни станции и предаване и изобразяване на радиолокационната информация. Защищава докторска дисертация и получава научното звание „доцент“. В тази област издава множество книги, учебници и учебни пособия за военните специалисти.

Златко Попчев взема активно участие във възстановяването на Съюза на тракийските дружества в България и години наред е ръководител на тракийските дружества в Шуменския регион.

Тук помества документалния разказ на Златко Попчев ЯНУРЕНСКОТО ГРОБИЩЕ.

Запъхтян Кольо влезе в дома си. Отвори вратата на кухнята и

без да има време да погледне извика:

– Маре, бати Петър умря!

– Не говори така, Кольо!

Раната му не беше голяма?

– Да! Много кръв тряб-

– Руснаците са напуснали Сухелието и са се оттеглили на север към България. Те предупреждаваха, че тук остава турско, но никой не им повярва.

чаи можеше и трябваше да се спазва – то не изискваше време. Малките деца трябваше да се отвеждат в близка къща, за да не се изплашат от покойника и не чуят плача на своите майки и бащи. Мара погледна мъжа си и получи неговото одобрение – да се грижи за децата. Тя забравя със себе си девет деца и заедно със своите две внучета ги отведе в дома си.

През това време дойде и поп Стефан. Той беше обркан. Мъртвецът не е готов за погребение, а тези хора трябва също веднага да напуснат селото, като пригответ и най-необходимото – вода, хляб и дрехи. Вече се чуват и виждат тръгващите на път каруци.

Опалото поп Стефан направи в дома на покойника и тръгна веднага с последната кола от кервана, където го чакаше семейството му.

Не след дълго малобройно траурно шествие тръгна към гробището. Най-близките бяха останали да отдадат последна почит към своя близък. Десет дни Петър се бе мъчил от раните си, съсечен от турци на нивата си.

На стотина метра след тях Мара водеше за ръчичка невръстните дечица. Те заобиколиха полянката и спряха да изчакат погребението в близката горичка.

Хората се бяха спрели пред гроба, където двама от синовете на покойника продължаваха да копаят. Те бързаха, но не им споре-

Мара и Кольо се изпразвиха един срещу друг и не знаеха какво да правят с мъртвия. Излязоха на двора. Цялото село се готвеше трескаво за път. Чуваха се викове и ругатни.

Кольо се огледа и подкани близките си:

– Да вървим за бати!

Тръгнаха веднага и тичешком достигнаха до дома му. Там се беше събрал почти целият род. Подготвяше се погребението. За ритуал не можеше да се мисли при това ограничено време, с което се разполагаха. Едно обаче от основните изисквания в селото при тези слу-



• Златко Попчев



• В конферентната зала на ЕП – 2009 г.



• Пред знамето в ЕП – 2013 г.

ва да е изтекла? Щом като и баба Мита не можа да го спаси с нейните мехлеми?

Селото се огласи от звъна на черковната камбана.

– Дали камбаната бие за бати?

Двамата се спогледаха.

– Мамо, тате! – чу се гласът на снаха им Гера от двора.

Кольо отвори бързо вратата. Гера влезе и с треперещ глас каза:

– Трябва да бягаме! Турците са на един час път от село.

– Истина излезе това, което се беше чуло преди два дни! – тихо каза Кольо.

ше. Пръстът бе станала на камък от изминалото сухо лято.

Мара онемя, като погледна към селото. По пътя за гробището се движеше немалка група турски башибозук. Никой не можеше да предположи за къде е тръгнал той и какво може да се случи. Башибозуките достигнаха до гробището, двамата се отделиха от групата и влязоха между хората. Чу се гърмеж. Това беше може би сигнал за действие затова, че цялото село им се е изплъзнало и избягало преди тяхното идване. Те бяха намислили да отмъстят на беззащитните селяни.

Започна неравна борба. Никой от българите нямаше в себе си оръжие, а и турците бяха по-вече от тях и въоръжени. Мъжете бяха повалени и смъртоносно посичани. Жените пищаха, без да знаят какво да правят, обезумели от страх пред агонизиращите до тях труповете на своите синове и мъже. Когато мъже вече живи не останаха, настъпи

мигът за разправа и с жените. Почнаха да ги изнасилват върху локвите с кръв на техните близки.

С това гаврата не свърши. Трудно е човек да си представи, а камо ли да опише продължението на тази жестока трагедия.

За не повече от час – тридесет и един трупа! Един цял род полегна безжизнен!

През това време Мара, като квачка, която пази своите пилци от виещият се в небето ястреб, прикриваше единадесетте невръстни вече сирачета, които не разбраха какво и защо това се случва.

Дълго над гробището се чуваше граченето на птици. Като че ли и те скърбяха за жестока разправа над беззащитния род и отиващата си българщина от този край.

... Оттогава насам когато над някои селище от Беломорска Тракия се появеше голямо ято от птици, въртящо се в синевата, хората си казваха – „Въртят се като над януренското гробище.“



• Пред чешмата в Янурен – 2009 г.



• Доганхисар – 2009 г.



• Пред църквата в Янурен – 2009 г.

ПОТОМЦИ НА 100 КМ

ПОХОД КЪМ НАДЕЖДАТА



■ Походът завършва пред пантеона в Маджарово

101 г. след епопеята внуци на тракийски бежанци вървяха от Дедеагач до Маджарово – повториха пътя на надеждата и спасението на техните деди. Те преминаха стоте километра от Дедеагач през Фере и Армаганската земи – за похода разказва репортаж на Матей Бонев във вестник „Стандарт“.

Тази родолюбива идея е финансирана изцяло от фондация „Д-р Димитър Щерев“. Д-р Атанас Щерев и Димитър Шалапатов, страстен изследовател на

българските корени в Беломорска Тракия, поставят началото на този необик-

новен поход. Тази година походът се прави за девети път и в него участваха

потомци на тракийци от цялата страна – София, Пловдив, Пазарджик, Ста-

ра и Нова Загора, Бургас, Хасково, Кърджали. Първата спирка на потомците бе някогашното село Балъкьой, днес Мелиа. „Ето тук е била къщата на дядо ми Димитър Карев“, посочва развълнуван внукът на този поборник и просветител доц. Атанас Щерев. След Илинденско-Преображенското въстание Карев, който е бил в четата на Марин Чолаков в Дедеагачко и Гюмюрджинско,

е хвърлен в турските зандани, след това учителства в цяла Източна Тракия и е смятан за един от най-авторитетните и начетни българи тук. „Дядо ми предвожда на два пъти групи бежанци от Беломорска Тракия – първия път през 1913 г. в колоната на обречените, а втория – през 1920 г., когато България окончателно губи тези земи.“ – припомня съдбата на своя род д-р Щерев.

„Маршрутът, по който минаваме, включително и пешите преходи, повтарят 99% пътя на надеждата и спасението на нашите деди

от Дедеагач през Армаганската долина до Маджарово, посочва Шалапатов. Тази есен вторият пеши поход в Гръцко, около 15 км – от местността Бялата вода до връх Коджаели, се проведе в ужасно време – дъжд, силен вятър, по билото заваля и сняг.

„Като си представя те какво са преживяли, баба ми е била на 14-15 г., носела е на гръб и малкото си братче и при тези сурови условия нашето ми се струваше като разходка“, заяви 76-годишният Павел Павлов от пловдивското село Белащица след края на пешия марш из планината. Според Шалапатов времето през есента на 1913 г. е било още по-лошо. На 30 септември на връх Коджаели, където бежанците ношуват, пада сняг и 150 деца и възрастни са покосени от студа и издъхват.

Дядото на новозагореца Иван Караманов, Русин, е лежал в Одринския затвор с Димитър Карев, заедно на два пъти преживяват и ужаса на бежанския поток от Балъкьой до българските земи. „Изоставените имоти на дедите ми – мелници, къщи, ниви, са оценени на 1,6 млн. лв. през 1928 г.“, казва Иван, миньор в мини „Марица-изток“.

Една от най-емоционалните спирки на тазгодишния поход на тракийци бе в родното място на капитан Петко войвода – Доганхисар, сега Есими. Единствено една мъничка табелка, подпряна на дърво, подсказва, че тук някога е била родната къща на войводата. Паметникът на капитан Петко пък продължава да стои в двора на собствените на хотелския комплекс „Сафари“.



■ Пред паметника на Петко войвода в Доганхисар

В ИВАЙЛОВГРАД ЗАПОЧВА „ШОСЕЙНА ОФАНЗИВА“

По европейски проект в общината ще се ремонтират пътищата между селата и за Гърция

Кметът на община Ивайловград Диана Овчарова и управителят на фирмата „Европът 2005“ направиха първата копка на най-големия инфраструктурен проект в историята на общината. Три календарни месеца ще бъде срокът за изпълнение на проекта. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Безвъзмездната финансова помощ е на стойност 3 919 294 лв. „Европът 2005“ ООД е фирмата изпълнител, която е избрана да изпълни поръчката, а строителният надзор ще се изпълнява от „Геодет“ ЕООД.

Ще се рехабилитират пътищата между село Драбишна и границата с Гърция, между Ивайловград и Драбишна, Ивайловград-Попско-Белополци. Ще се ремонтира и общинският път от Ивайловград през Попско и

село Конници до село Розино, както и пътят до село Свирачи. Осъществяването на проекта ще доведе до създаване на подобрена мобилност за хората, по-удобна транспортна връзка между посочените населените места и общинския център, нова транспортна връзка с Гърция, по-лесно придвижване и по-добра безопасност на движение по пътищата на общината. Целият проект е на стойност 4 273 433 лева с ДДС. Започва и ремонт на читалището в Ивайловград и на клона в квартал Лъджа също със спечелен проект на стойност 1 900 000 лева. Интересно е, че бюджетът на цялата община е 1 178 019 лв., от които 774 хиляди са държавна субсидия.

Водосвет за успешно реализиране на проекта отслужи отец Здравослав и благовъзвешани всички присъстващи. Местни певчески състави отправиха своя музикален поздрав към всички гости на събитието.



■ Първата копка е направена

ВЪЗТОРЖЕН ТАЛАНТ

ВЕЛИ ЧАУШЕВ НА 80 ГОДИНИ

ИВАН ГРАНИТСКИ

Не е за вярване, че тъй енергичният Вели Чаушев навършва 80 години. Той е от любимците на българската театрална, телевизионна и кинопублика, един от жалоните на модерното театрално изкуство в България. Още се помнят негови емблематични роли в пиесите „Когато розите танцуват“ от Валери Петров, „Старчето и стрелата“ от Никола Русев, „Мистерия-буф“ от Владимир Маяковски, „Пътник без багаж“ от Жан Ануи, „Учени жени“ от Жан Батист Мوليер, „Слуга на двама господари“ от Карло Голдони, „Съвест“ от Емил Манов, „Седмо: кради по-малко!“ от Дарио Фо, „Островът“ от Борис Априлов, „Мъртви души“ от Николай В. Гогол, „Сбогом конференсие“ от Григорий Горин, „С любовта шега не бива“ от Алфред Дьо Мюсе, „Клоунът и момичето“ от Мирон Иванов, както и ярки телевизионни спектакли, сериали, мюзикъли и т.н.

Като актьор Вели Чаушев има удивителни превъплъщения – той е еднакво убедителен както в комедийни, така и в драматични роли. Способността му за вживяване в характера на конкретния герой е поразителна. Той владее нюансите, полутоните, полусенките, прекрасно модулира гласа си, изключително пластичен е като физическо присъствие на сцената и притежава рядко, понякога необяснимо чрез логически анализи, обаяние. Сигурен съм, че една бъдеща сериозна история на българското театрално изкуство ще отдели достойно място на приноса на Вели Чаушев за развитието на българския театър. Без неговото присъствие репертоарът на редица театри, в които той е работил (например Хасковския драматичен, Държавния сатиричен) не би бил толкова интересен. Ако трябва да намерим събирателна метафора за актьорската философия на Вели Чаушев, ще кажем, че тя е изцяло подчинена на схващането за първоначалното значение на свободата на духа. Малцина са българските актьори с такова изострено чув-

ство не само за личната, индивидуалната свобода, но и за свободата като свръхзадача на човешкото съществуване. Неслучайно актьорът в редица свои интервюта, изповеди или изказвания винаги подчертава това:

„Моята свобода на духа винаги е била, когато измисля някаква сполучлива шега, мига в прихващането на басня, прихващането на нищото, ако щеш. Защото шегите наистина не бива да обиждат другия, понякога се получават много остри реплики между хората, но една от тях примерно се забива като жило в душичката ти, което жило не може лесно го извади. Сякаш те

е ухапал кърлеж. Затова на сатирата към обществото се полага да бъде хирургически точна. Животът ми е бил пуст, когато съм нямал смелост да направя нещо, да реагирам просто. Завиждам на реалистите, които, колкото и да са хора на кокала, хора на изгодата, в своята прямота и неделикатност се освобождават от греха, че са правили компромиси със себе си. А без такъв грях няма жив човек. Виж какво има в това чудо религията, предвидила е час за изповед – отиваш и се пречистваш.“

Разбира се, едно от задължителните условия в актьорското изкуство е способността за превъплъщение, обличането винаги в различните дрехи на конкретния типаж. Но малцина съвременни актьори достигат до онази висока кота на медитация и съзерцателно съсредоточаване, при което напълно забравят собствената си индивидуалност и се превръщат в изобразявания персонаж. Вели Чаушев е от тях за радост на десетките хиляди свои почитатели.

Много важна страна от таланта на Вели Чаушев е рецитаторската му дейност. През последните години той се оформи като един от най-блестящите рецитатори на поезия от български автори. Показателен пример в това отношение са многобройните му рецитали по стихове на Валери Петров или Богомил Райнов, с които според мен той се доближава до легендарни наши артисти от по-близкото минало.

Не можем да не се удивляваме и тук на актьорската трансформация. Когато рецитира „В меката есен“ на Валери Петров, Вели Чаушев е пастелен, дискретен, замечтано съзерцателен, почти сантиментално разнежен. И ние, слушателите, в един момент ставаме съпричастни на въображаемия флирт между момчето и момичето, плахо пристъпваме след тях по романтичните алеи на есента и тръпнем в предчувствие и очакване кога най-сетне ще се случи първата целувка.

А когато рецитира „Тръбачът“ на Богомил Райнов, тембърът му е мощен, призивен, гръмовен, и той заприличва действително на



бойния тръбач, миг преди да бъде достигнат от героичната смърт. Веят се окървавени знамена, чуват се предсмъртни писъци, черни облаци засенчват моравото слънце. С една дума баталната сцена достига своята неудържима кулминация. Сякаш присъстваме и ние слушателите, на бойното поле и около нас свистят шрапнели и куршуми и чувате стенанията на умиращите.

Но талантът на Вели Чаушев е толкова разностранен и необуздан, че пожела да се развие и в друга насока – Словото. Аз съм щастлив, че като издател през последните години преиздадохме няколко негови ярки книги – „Разкази върху трамвайни билети“, „Сламчови работи“ (с великолепни илюстрации на Любен Зидаров), „Ще се видим довчера“. Най-пригодна, увлекателна и завладяваща очевидно е последната засега книга „Кафе в Златоград“, претърпяла няколко издания. Тази творба показва истинския дълбинен талант на разказвача Вели Чаушев, който съчетава анекдотичното със сериозното, и може с една фраза да предаде детайлно психологическо настроение, да очертае ярки и нетипични характери, да ни потопи в неповторимата атмосфера на патриархалния град Златоград.

Разказите, новелите, есеистичномемоарните страници на Вели Чаушев са обогатени от същата вътрешна диалогичност, темпераментност и страст към импровизациите, каквато е характерна за неговите актьорски изпълнения. Разказвачът Вели Чаушев е

сладкодумен, без да е многословен, увлекателен, без да е маниерен, задълбочен, без да е суховат или схоластичен. В тъканта на повествованието той винаги вплита глобалния образ на Театъра (театърът в личния живот на човека, обществения театър, театърът на сцената). От такава гледна точка можем да възприемем Вели Чаушев като своеобразен кентавър, чиято долница е действието, динамиката, непрестанната моторика на игровото начало, а горница – е експлозивния дух на разума, съзерцанието на ума, който провижда отвъд баналните материални измерения на делничното и

превръща човека от мислещ тръстика (според израза на Блез Паскал) в демиург на Вселената.

Сигурно животът занаят пред ще ни покаже и други таланти на Вели Чаушев. Не бих се изненадал ако разбере, че е прописал и музика или е започнал да рисува под влияние на неговата чаровна и талантлива съпруга художничката Елена Карганова. Но ако трябва с една фраза да определя своето отношение към този многогранно надарен творец, ще кажа, че той е изваян от възторг и печал, патос и смирение, динамика и съзерцание.

На многая лета,
скъпи Вели!



Кюрдите пак мечтаят за своя държава

Сегашните стремежи на кюрдите към държавност датира от края на Първата световна война (1914-1918), когато останките на Отоманската империя бяха разделени на това, което днес представлява държавната система в Близкия изток.

По време на четири години договаряне, оспорване, конфликт и договаряне на сделки възможността кюрдската автономия в източния Анадол потенциално да се превърне в държава беше допусната (в Севърския договор), после отменена. Кюрдите не са забравили това, първо предателство към тях от многото, извършени от конкуриращите се чужди и регионални сили. Оттогава народът на Кюрдистан живее разделен на значителни малцинства в държави като Турция, Ирак, Иран и Сирия. Във всяка от тях кюрдската идентичност е потискана от застъпващите националистическа програма държави, която ги изключва.

Ирак на Саддам Хюсеин позорно прибегна до използването на химическо оръжие срещу кюрдите в своя напън да арабизира иракски Кюрдистан през 80-те години на миналия век. Сирия на Хафез Асад определи десетки хиляди кюрди като чужденци и ги лиши от основните им граждански права, като ги вкара в т.нар. укрития. В Турция от десетилетия те са подлагани на покоряване от въоръжените сили и на асимилиране. Кюрдското национално самосъзнание и сепаратистките движения неизбежно използваха момента, за да отговорят на дискриминацията. Най-известна е Кюрдската работническа партия (ПКК), която се вдигна с оръжие срещу държавата в Турция, прегръщайки комунистическата идеология и прилагайки тактика, която доведе до класифицирането ѝ като терористична организация от Анкара и Вашингтон.



■ Зачестиха нападенията на Кюрдската работническа партия (ПКК) срещу военни обекти в южната ни съседка, турската армия отговаря с бойни самолети и вертолет и отново се създаде ситуацията отпреди години. Снимка ДНА

Кюрдските движения за съпротива бяха използвани и от правителствата на съседни държави, за да подкопаят основите на тезите противници. Например иранският шах в началото на 70-те години на миналия век подкрепи (с одобрението на Щатите) кюрдите срещу иракското правителство, но ги изостави в момента, в който Багдад и Техеран стигнаха до приспособяване помежду си. Иракските кюрди обвиниха САЩ за това предателство, само за да го изстрада отново през 1991 г., когато президентът Джордж Буш призова иракчаните да се вдигнат на бунт срещу Саддам и после просто стоеше и гледаше, докато неговите войски се обърнаха и ги изтикаха към границата с Турция.

По това време все пак САЩ и техните съюзници промениха тактиката си и създадоха зона, забранена за

полети над иракски Кюрдистан и създадоха основите за превръщането му в автономен район след американската интервенция от 2003 г. Кюрдите подкрепиха свалянето на Саддам, въпреки че техните отношения с последвалите правителства в Багдад бяха обтегнати.

В Сирия режимът на Асад подпомагаше ПКК за известно време като начин да подкопава стабилността в Турция. Но след залавянето на лидера на ПКК Абдула Йоджалан на турците се удаде да обезвредят създавания от ПКК проблем и да започнат мирен процес. Под натиска на Евросъюза правителството на Ердоган създаде възможност за възстановяване на кюрдския език и култура. По същото време Реджеп Тайип Ердоган изкова сближаване с Башар Асад. Това обаче приключи веднага, след като Асад с жестокост смаза демонстрациите

по време на Арабската пролет. Ердоган се посвети оттогава на свалянето на Асад от власт и е обвиняван за това, че е разрешавал както на бойци от „Ислямска държава“ (ИД),

така и на други въоръжени групировки, насочили действията си срещу Асад, да пресичат турската граница и да влизат в Сирия. Сега ИД се обърна срещу кюрдите.

Те изживяха повишаване на тяхното благосъстояние, след като Асад изтегли войските си от кюрдските райони покрай границата с Турция, което им позволи да симулират създаването на автономен район в Сирия по подобие на формирования от кюрдите в Ирак. Но изправени лице в лице с напредването на ИД към Кобане, бегълците се насочиха към турската граница. На много им беше позволено да я преминат, но турските власти издигнаха прегради пред кюрдски доброволци да пресичат границата в обратна посока и да влизат в бой с ИД. В същото време до напредъка на силите на ИД в Ирак през това лято Иракски Кюрдистан процъфтяваше като регион на относително спокойствие и просперитет в сравнение с останалата част от Ирак. Турция прие това, не на последно място, тъй като трансграничната търговия е привлекателна.

Сега обаче Турция е променила своята позиция в противопоставяне на всяка крачка на кюрдите, която може да доведе до извоюването от тях на независимост. Както винаги те се страхуват за интегритета на Турция. И остава неясно къде стоят САЩ по отношение на кюрдските стремежи, но досега те са се противопоставяли на разпадането на регионалния ред, наложен след Първата световна война.

Автор на публикувания във в. „Гардиън“ коментар е Роузмари Холмс, професор по изследване на политиката в Близкия изток и директор на Olive Tree Programme в университета в Лондон.

Кипър поиска от ЕС санкции за Анкара

Евродепутатите изтъкват, че ситуацията в северната част на острова наподобява Украйна

Кипърските депутати в Европейския парламент са изпратили писмо до председателя на Европарламента Мартин Шулиц и до Съвета на ЕС, в което настояват Брюксел да въведе санкции срещу Турция, подобни на санкциите срещу Русия, преда-

де кореспондентът на агенция МИА в Брюксел, цитиран от БТА.

Шестимата кипърски евродепутати изтъкват, че Турция е главният виновник за разделението на Кипър на две части, а ситуацията в северната част на острова е

идентична с тази в Украйна.

„Съветът на ЕС трябва да въведе икономически и политически санкции срещу Турция като цена, която турците трябва да платят за това, което правят в северната част на Кипър. Решение за разделяния остров е

възможно, ако Турция спазва основните човешки права“, се казва в писмото.

Според кипърските евродепутати преговорите за членство на Турция в европейския съюз няма да продължат, докато не престане турската окупация на острова.

ТУРЦИЯ ЗАПОЧВА СТРОЕЖА НА АЕЦ ПО РУСКИ ПРОЕКТ

Тя ще произвежда около 35 трилиона киловатчаса електроенергия годишно, включва четири реактора

През пролетта на 2015 г. в Турция ще започне изграждането на инфраструктурата на атомната електростанция „Аккую“, която ще бъде построена по руски проект. Информацията съобщи министърът на енергетиката и природните ресурси Танер Йълдъз. Според него положителното заключение за въздействието върху околната среда се очаква през ноември. След това ще бъде издаден лиценз за строителството на АЕЦ. Той направи изявление пред студенти, заминаващи на обучение в Русия за работа в бъдещата централа,

информира РИА Новости.

За строежа на централата в турската провинция Мерсин на средиземноморското крайбрежие ще са нужни инвестиции от 22 милиарда долара. Планира се тя да започне да произвежда енергия през 2020 г., а пълното ѝ въвеждане в експлоатация ще е през 2023 г. – за 100-годишнината на турската република.

Междуправителственото споразумение за сътрудничество в изграждането на атомната електроцентрала „Аккую“ бе подписано през 2010 г. Централата ще се строи от „Атомстройекспорт“ – дъщерно предприятие на „Росатом“.

Косово е държавата в Източна Европа с най-много джихадисти в Сирия, предаде БГНЕС. Броят на косовските албанци, които воюват като джихадисти в Сирия, е между 100 и 120 души, съобщи Си Ен Ен. Най-много воюващи в Сирия от европейските страни са от Великобритания, Франция и Холандия. Около 140 холандци се бият в Ирак и Сирия на страната на джихадистите.

Според Европейската комисия най-малко 2 000 европейски гражда-

Косово с най-много джихадисти в Европа

ни се сражават на страната на „Ислямска държава“ в Ирак и Сирия. По данни на експертите по сигурността младите джихадисти се отправят към Сирия през Истанбул. Първата им спирак е

в истанбулския квартал Фатих. След като получават военно обучение и участват в боевете за „Ислямска държава“, те се завръщат в Европа, което носи опасност за целия континент.



ПАМЕТНИК НА ЕКЗАРХ СТЕФАН В СМОЛЯН

С тържествена церемония бе открит паметник на екзарх Стефан в центъра на Смолян, изграден изцяло с дарения. На откриването присъстваха областният управител на Смолян инж. Димитър Кръстанов, кметът на общината Николай Мелемов и много гости. След решението на общинския съвет в Смолян площадът пред храм „Св. Висарион Смолянски“ да се именува „Екзарх Стефан“, бе отредено място за изграждането на паметник в негова чест. Заупокойна молитва в памет на екзарха отслужи

свещениците Запрян Шиков и Димитър Михайлов. Слово за живота и делото на Екзарх Стефан изнесе д-р Кузман Гелов – представител на смолянската масонска ложа, носеща името на екзарх Стефан. Паметникът бе открит от Валери Митков (Велик майстор на Великата ложа на старите свободни и приети зидари в България) и Румен Ралчев (Велик приор на Велик приорат България). Художественият проект на паметника е дело на Димитър Димитров, а изработката – на скулптора Димитър Гаджев.



Екзарх Стефан е изтъкнат тракийски деец. Преди 80 години той като Софийски митрополит откри учредителното събрание на Тракийския научен институт и бе избран за негов почетен председател.

ПОЗИЦИЯТА НА...

Продължение от 1-ва стр.

Г-н Плевнелиев, оставете глобалната политика на втори план! Използвайте властта си и покажете Вашата твърдост при решаването на конкретните проблеми на българските граждани със съседните страни, защото именно това ще бъде реален принос за по-голяма сигурност в региона и на европейския континент.

Що се отнася до вътрешния конфликт в Украйна нашата

единствено възможна позиция като държава е да се пледира към САЩ, Русия и Европейския съюз да съдействат за мирното му уреждане и за влизането му в руслото на международното право. Наша обща грижа трябва да бъде, също така, защитата на многохилядната българска общност, живееща там.

Българската позиция към Русия и Украйна трябва да се измерва единствено с уважение, доминация на нашата духовна и православна връзка и жела-

ние да развиваме приятелството и сътрудничеството с тези страни. Не бива да забравяме решаващия принос на братския руски народ и руската държава за освободението на България от турско робство и защита на българските национални интереси на международното поле. Никога не трябва да забравяме стотиците, хиляди жертви, които Русия и народите на Русия дадоха за свободата и независимостта на България.

Силно се надяваме, че ще се вслушате в нашите препоръки!

11 октомври 2014 г.

СИПЯТ СЕ ГЛОБИ КЪМ ЛЮТВИ МЕСТАН

Областният управител на Кърджали ще глоби лидера на ДПС Лютви Местан за предизборна агитация на турски език в Подкова. Такова е решението на ЦИК, след като комисията бе сезирана

за нарушаване на изборния кодекс. Според ЦИК председателят на ДПС се е позволил да агитира на език, различен от официалния за страната, в селищата Върбовка, Долни Воден и Подкова.

Съставените актове са изпратени за изпълнение на областните управители на Велико Търново, Пловдив и Кърджали. Глоба е наложена и на Хюсеин Хафъзов.

Както е известно

Централното ръководство на СТДБ изпрати писмо до премиера проф. Георги Близнашки, в което се напомня, че е задължителен българският език, който е официалният в страната.

Библиотеката на СТДБ работи с читатели всеки петък от 15 ч.

За справки ползвайте 0887699824 или e-mail: idi1953@abv.bg – Ваня Стоилова

ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС

По повод 80-годишнината от организираното женско тракийско движение в Пловдив тракийският женски клуб „Магда Петканова“ обявява литературен конкурс за стихотворение, разказ и есе на тема „Тракийката в годините на изпитания“. Отличените творби ще бъдат представени по време на Юбилейната научно-практическа конференция, която ще се проведе в Историческия музей на 29 ноември т.г. Изпращайте конкурсните текстове на Виолета Генчева (пощенски адрес ул. „Димитър Талев“ 25, Пловдив) или на Светла Караянева (електронен адрес Karasvet@gmail.com).

Предстоящо в Софийското дружество

27 октомври – Представяне на книгата на доц. Георги Митринов „Пътят на народната песен за Злата зенгин Милкова от село Петково“;

10 ноември – Представяне на книгоиздателската и патриотичната дейност на фондация „Тангра ТанНакРа“ от съпредседателя Димитър Димитров.

Абонамент 2015 г.

Приятелите, отново дойде време за абонаментната кампания. Абонаментът за новата 2015 г. може да бъде извършван както до сега – в най-близкия клон на „Български пощи“ или в местното тракийско дружество, ако председателят му е готов да организира това.

И през следващата година цената на в. „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9.60 лв., а половин година е 4.80 лв., а за тримесечие 2.40 лв. Сумата не е голяма и е по джоба на повечето тракийци. Най-късно до 10 декември отговорниците за абонамента в дружествата трябва да изпратят до редакцията списък с трите имена, адреса и срока, за който са се абонали хората. Самите суми ще се преведат на сметката на СТДБ.

Ако искате да научите навреме за събитията в съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разкажете за мероприятията, организирани от вашето дружество, трябва да направите абонамента си навреме.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА и Никола ИНДЖОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0887 794 455; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ – 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) – 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) – 038/632 060; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

КУЛИНАРНОТО ИЗКУСТВО НА ТРАКИЯ

В Ивайловград се състоя фестивалът на традиционните храни, поминък и занаяти „Кулинарното наследство на Тракия“. Станало емблема на града, кулинарното събитие, което се провежда за трети път, събра участници от Гърция, Турция и Франция. И тази година най-много бяха българите. Организатори са читалище „Пробуда 1914“, община Ивайловград и инициативен комитет на местната общественост. Празникът бе открит от кмета на общината Диана Овчарова.

Специално жури определи победителите на фестивала. Наградата за цялостно представяне и на публиката взе читалище „Пробуда 1914“ – клон Лъджа. То представи демонстрации на пране, на чепкане и предене на вълна. Жените от „отбора“ на читалището показаха също как се шият цървули от свинска кожа и как се правят пуканки. И всичко това с песен на уста. Наградата за най-добро тестено изделие отиде в село Пелевун за клин с булгур

и сирене, а най-доброто ястие беше сготвено от село Хухла – то бе говеч от зарзават с гъба манатарка. В категорията на биопродуктите и тази година бе наградена фирма „Гея“ от гръцкото село Спилио за традиционната ръчна направа на кускус. В тази категория победи и Петко Ангелов

гелов с новия кулинарен продукт – кускус от лимец. Такъв вид кускус не е правен никъде досега, идеята са роди в разгара на фестивала.

Музикални поздравии към присъстващите отправиха дамския хора за обработен и изворов фолклор при читали-

Празник в Ивайловград

Баница, зеленици, катми, домашно сирене и лютеница, трахана, кускус, мед и тахан бяха само част от вкуснотиите, които опитаха гостите



КАК СЕ ПРАВИ КУСКУС?



В книгата си „Село Чобанкьой“ Мара Михайлова разказва за кускуса: „Правенето на кускус изисква сръчност и знание. Затова в село имало майсторки на кускус и са ги викали да правят кускус като за ден са работили два дни на нивата.

Продукти: брашно, яйца, мляко и мая. Брашното трябва да бъде бяло. Зависи колко кускус ще прави домакинята и с оглед на това колко яйца и прясно мляко е приготвила. На 25 яйца се сипва половин литър прясно мляко. Яйцата предварително се разбиват добре и тогава се смесват с млякото. От друга страна маята вече е получена от ситно смелена пшеница на хромел. „Неска си смелих мая за кускус“ – се хвали някоя жена. Така смелената пшеница се отсява от решето, за тая цел и остава нещо като грис, но по-едричко, след което се пристъпва към самото правене на кускуса.

Приготвяне: Жената е седнала на пода върху постлана черга или кожа, а може и направо върху хасъра. Сяда се в пруста или под сянка вън на двора, за

да не паднат някои сламки, ако дъхне вятър в копането. Сипва се маята и напръсква от сместа, след което започва да върти кръгообразно ръцете, повърти и пак ръсне брашно, сетне от сместта с млякото и яйцата и пак брашно, докато маята се залови с брашното и се образуват малки овални зрънца. Каго види, че са достатъчно големи, сипва в решето и отсява върху тава, а останалото се връща в копането и се продължава по същия начин, докато има мая. Свърши ли маята, а това се познава, когато не става кускус, захваща нова мая от смелената.

Кускусът се суши не на слънце, а на сянка, та да остане жълт и вкусен. Сипва се върху чулове. Суши се няколко дни, а после които домакини желаят, мятат го в пещта за 15-20 минути да се пресуши, но като изкарат хляба от пещта – да не е много силна. Така препеченият кускус не мришел на сурово брашно. Сипва се в тава и така се припича. Кускусът се прибира също в торби и се държи окачен.“

Снимки „Нов живот“

